

Ще про публікацію «Národnostné menšiny - zoznamme sa»

Стисла інформація про наведену публікацію була в *Новому житті* № 22/2020. З самою публікацією можна познайомитися на сторінці <https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacna-cinnost/ucebne-texty/narodnostne-mensiny-zoznamme-sa.pdf>.

Публікація знайомить з історією і культурою тринадцяти національних меншин, що проживають на території сьогоденної Словаччини, які оброблені в окремі розділи, за винятком цікавої домовленості між чеською та моравською меншинами про спільний підхід (*чи дочекаємося ми колись подібної домовленості між українською і русинською меншинами* – І. Бача). Тому замість тринадцяти розділів у змісті – дванадцять. Як видно із вступного слова, чітко була визначена структура і обмежений розмір розділів про окремі національні меншини.

Як з цим справились їх автори? Основну увагу хочу звернути на розділ про українську національну меншину (автор доц. Йосиф ВООК) і про русинську (доц. Анна Плішка). Цікаво було б знати, хто і за якими принципами назначав авторів окремих розділів.

В розділі, присвяченому українській національній меншині, коріння нашої меншини пов'язується з першим державним утворенням східних слов'ян, яким була Київська Русь. Далі, в цьому підрозділі наводиться, що «Ројет Украјина ознаčoval zem ležiаси на kraјi, okrajove územie». Цей варіант тлумачення слова був популярний у царській російській та радянській (на жаль, і в декотрих українських) історіографіях. Правдою є, що першу письмову згадку про Україну вчені виявили в «Патіївському літописі», відомому також під назвою «Патіївський список». У ньому під 1187 роком читаємо – Україна; під 1189 р. – Україна, а в Ермолаєвському списку – Країна; під 1213 р. – Україна; під 1268 р. – Україняне; під 1280 р. – Україна. «Повість временних літ» називає «Україною» територію, до якої частково входили сучасні Київщина, Черкащина, Галичина, Тернопільщина, Хмельниччина, Вінниччина та декілька районів сучасної Польщі. (<https://histua.com/istoriya-ukraini/knyazadoba/persha-zgadka-pro-ukrajinu>)

Отже, на краї чого згадувана територія лежить, про яку периферію може бути мова? Не краще було навести більш вірогідну версію, за якою назва «Україна», або «Україна» означала «рідний край, країна, земля». Такої думки є і український вчений, історик С. Шелухін. Ва-

жаючи усі назви (Країна, Україна та Україна) синонімами, які мають одне слов'янське і українське походження, він виділяє їх загальне коріння «кра».

В розділі, присвяченому русинській меншині, наводиться, що «Najstarším údajom o Rusinoch (Rutheni) je zmienka o nich ako o pohraničných strážcoch v uhorských službách, ktorí prišli z Haliče a ďalších oblastí Kyjevskej Rusi». Там, між іншим, наводиться, що «romenovanie Rusin, ktoré označovalo kresťanské obyvatelstvo východného obradu (ruskej viery), žijúce v Moldave a na území veľkého stredovekého štátu – Kyjevskej Rusi». Отже, русинами називали всіх мешканців нинішніх українських земель, а не лише в регіоні Карпат. Загально вважається, що Галичина є регіоном найсвідоміших українців і звикли її називати українським П'ємонт (за аналогією з італійським регіоном П'ємонт, навколо якого поступово об'єднувались різні регіони нинішньої Італії). Головна Руська Рада, яка утворилася 2 травня 1848 р. у Львові під час Австрійської революції, у своєму маніфесті заявила про єдність усього 15-мільйонного українського народу і підтримала національні права всіх поневоєних народів Австрійської імперії. Головна Руська Рада вимагала об'єднати в одну провінцію українські землі – Галичину, Буковину й Закарпаття; викладання в школах та видання урядових розпоряджень вести українською мовою. Поняття *русин*, яке роками вживалося в Австрії та Угорщині, в Галичині було остаточно витіснене поняттям *українець* ще в половині XIX ст. На жаль, у нас поняття *русин* надалі використовується для поділу етносу з метою розділів і асимілюю.

Повністю можна погодитись з поясненням мовних відмінностей русинів, наведеним в їхньому розділі: «Vzhľadom na to, že Rusini žijú v pohraničných oblastiach, sú ich nárečia ovplyvnené poľskou, slovenskou a maďarskou slovnou zásobou. Tieto vplyvy s početnými cirkevno-slovenskými liturgickými pojmi a unikátnymi nárečovými slovami sú tým, čo odlišuje ich jazyk od iných východoslovenských jazykov». Чи означали наведені відмінності потребу створювати окрему літературну мову? Чи потрібно було створювати нову мову на основі сучасної бесіди, яка переповнена чужими словами з країн, в котрих наш регіон опинявся протягом століть? Чи не краще було збагатити нашу мову унікальними діалектними словами наших предків?

В підрозділі «З сучасності...» наводиться, що «Prislušníci ukrajinskej národnostnej menšiny žijú rozptýlene prevažne v severovýchodnej časti Slovenska». Не було б правдивішим навести, що вони живуть на майже компактній території північно-східної Словаччини від Остурні до Новоселиці? І для правди додати, що внаслідок століттями реалізованої політики державних органів різних країн, в яких нам доводилося жити, кількість і густота громадян української національності в цьому регіоні невпинно зменшується.

Далі, в цьому розділі наводяться установи культури, організації, громадські об'єднання, художні колективи. Їх характеристика ду-

(Продовження на 2 стор.)

24 листопад 1945 р. став днем народження першого в культурно-національному житті русинів-українців Словаччини професійного пражівського Українського національного театру.

Він став органічним продовженням прагнень закарпато-української творчої інтелігенції на ниві театрального мистецтва періоду міжвоєнної Чехословаччини, діяльності «Руського театру» товариства «Просвіта» в Ужгороді і пластового театру «Нова сцена» в Хусті (1934 – 1939).

▲ М. Кропивницький «Пошилися у дурні». Сцена з вистави.

75 років тому в Пряшеві було засновано Український національний театр

Заснування театру на кооперативних началах ініціював Іван Гриць-Дуда за підтримки Української Народної Ради Пряшівщини (УНРП). Після 1948 р. театр було залучено у систему театрів Чехословаччини. Вистави спочатку проводилися на сцені тодішнього Словацького театру (від 8 травня 1954 р. Театр Йонаша Заборського), з 1962 р. працює у теперішньому будинку по вул. Ярковій, 47.

Від 1.1.1951 р. до 1961 р. театр знаходився в управі Крайового національного комітету (КНК) в Пряшеві, потім повноваження засновника перейшли до новоутвореного КНК в Кошицях. З 1969 по 31 грудня 1997 р. театр потрапив під управу Міністерства культури Словацької Республіки, з 1.1.1998 р. по 31.3.2002 р. – КНК в Пряшеві. Від 1.4.2002 р. засновником театру є Пряшівський самоврядний край.

Перша прем'єра – музична драма Михайла Старицького «Ой не ходи, Грицю...» – відбулась 2 березня 1946 р.

У 1946-54 рр. п'єси ставились українською та російською мовами, з 1955 р. – лише українською мовою. У 1954 р. сформувались два окремі колективи

– драматичний і оперети. На основі останньої 1956 р. створено Піддуклянський український народний ансамбль (ПУНА) як складову частину

Основу репертуару театру складають твори української драматургії – І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, І. Франко, М. Куліш, М. Зарудний та ін., російської, словацької та світової класики. Місцева драматургія представлена п'єсами О. Духновича, Є. Бісс, Ю. Шерегія, І. Гриця-Дуди, В. Гайного, В. Зозуляка та ін.

УНТ від самого початку став візним театром по селах і містах Пряшівського краю. Ним реалізовано близько 350 прем'єр та сотні постановок. Крім Словаччини і Чехії, УНТ гастролював в Україні, колишній Югославії, Бельгії, Великобританії, Польщі, Іспанії, Франції та ін.

Близько 30 акторів УНТ здобуло вищу освіту в Театральному інституті ім. І. Карпенка-Карого в Києві (1970-93). Директори театру: І. Гриць-Дуда (1945-46), С. Біттнер (1946-47), В. Баволяр (1947-56), І. Мадинський

(1956-60), І. Пиханич (1960-70), Й. Фельбаба (1971-82), Я. Сисак (1982 – 1999), Маріан Марко (з 1999 р.).

Режисери: Ю. Шерегія, М. Петрункін, В. Баволяр, Ю. Загребельський, В. Лібовицький, Й. Фельбаба, І. Іванчо, М. Гойда, Я. Сисак, Н. Мигальо, В. Козьменко-Делінде та ін.

Найбільш популярні актори: подружжя Микола і Ганна, Павло і Тамара Симко, Юрій Загребельський, Йосиф і Марія Корба, Михайло і Варвара Попович, Віктор Гайний, Юрій Якуб, Іван Стрпковський, Ганна Біттнер, Марія Сисак, Олександр Кучеренко та ін. Драматурги: Й. Решовський, М. Рудловчак, Ф. Ковач, Ю. Дацко, В. Турок.

Зміна назви театру з УНТ на Театр Олександра Духновича наставла 15.10.1990 р. за рішенням міністра культури Словацької Республіки. В той же час театр перейшов з української літературної мови на діалект. Одну виставу в театральному сезоні ставить на українській мові. Останніми роками декотрі молодші актори з трудом справляються з ролями на українській мові.

Ред.

Премії Пряшівського самоврядного краю

Премії Пряшівського самоврядного краю за 2020 рік отримують академічний скульптор Штефан Коваль, директор Вигорлатської обсерваторії Ігор Кудзей та лікар Маріан Кріж. Таке рішення прийняли депутати Пряшівського самоврядного краю (ПСК) на онлайн-засіданні у понеділок, 19 листопада 2020 року.

Комісія громадського відбору ПСК обрала їх серед 17 отриманих номінацій.

Депутати нагородили премією академічного скульптора Штефана Ковалю за особистий вклад у збереження культурної спадщини Пряшівського краю та його презентацію у галузі образотворчого мистецтва. Він створив багато скульптур, що покращують регіональне середовище.

Директор Вигорлатської обсерваторії в Гуменному Ігор Кудзей отримав нагороду за діяльність, присвячену пропагуванню астрономії та особистий вклад у створення астрономічного комплексу європейського значення на Колоніцькому верху, який став центром спостереження, освіти та популяризації астрономії.

Лікар Маріан Кріж отримав

нагороду за вагомий внесок у розвиток пражівської шахової, педагогічної, наукової та видавничої діяльності та пропагування регіону в країні та за кордоном. Будучи головою шахового клубу «Татран Пряшів», він сприяв тому, що пражівські шахісти досягли виняткові успі-

хи у Словаччині та за кордоном. Він також присвятив себе педагогічній роботі, спортивній медицині, визначною є також його наукова та видавнича діяльність. Є заслуженим донором крові.

Урочистий акт вручення нагород відбудеться 16 грудня 2020 р.

ПСК

Посол вшанував пам'ять Василя Макуха

52 роки тому, 5 листопада 1968 року, у Києві на Хрещатику на знак протесту проти колоніального становища України та окупації Чехословаччини здійснив протестний акт самоспалення український дисидент і політ'язень Василь Макух. Від тяжких опіків він помер у лікарні наступного дня.

У четвер, 5 листопада 2020 р., Посол України в Чехії Євген Перейбіс віддав шану Василю Макуху в Празі на пішохідному мості, названому в честь українського героя. Відповідне рішення ухвалила міська рада Праги з ініціативи Посольства України в Чехії та українських громадських організацій Чехії у травні 2018 року.

Відтоді один з пішохідних мостів Праги біля вулиці Української несе ім'я борця за свободу українського та чеського народів Василя Макуха.

Посольство України в ЧР.

Ще про публікацію «Národnostné menšiny - zoznamme sa»

(Закінчення з 1 стор.)

же стисла або взагалі відсутня. Представлений в публікації Тарас Шевченко. Вільного простору на сторінках цього підрозділу достатньо, щоб в зв'язку з Спілкою українських письменників, крім Івана Мацинського, Василя Гренджі-Донського, котрі наведені в малій галереї особистостей, згадати ще хоч би Федора Лазорика, який на Пряшівщині першим почав писати українською літературною мовою, чи Михайла Шмайду, якого за життєву діяльність Президент СР Іван Гашипарович у 2008 році оцінив високою державною нагородою «Pribinov kríž III. triedy», а Європейська Унія мистецтв у 2010 році за художню і культурну діяльність нагородила Європейською премією «EUROPEAN PRIZE FOR FINE ARTS». Про визнання творчості Михайла Шмайди за кордоном свідчить і переклад його збірки «Балади» на французьку мову, який зробив Гуй Імарт, професор університету Ексан-Прованс. Якраз у ці дні відмічаємо 100-річчя з дня народження нашого родака Михайла Шмайди і він заслужив би собі таку згадку в публікації.

Подібно в зв'язку з Галереєю Дезидерія Миллого можна було доповнити, що в 1945 – 47 роках він був членом президії Української Народної Ради Пряшівщини, йому було присвоєно звання Народного художника і в згоді з його бажанням його дружина Пріска Милла значну частину своєї художньої спадщини – 533 картин різного періоду його життя у 1983 році подарувала Музею української культури у Свиднику. Наведені факти з життя Дезидерія Миллого переконливо показують, що він усвідомлював свою приналежність до українців. Можна було згадати багатьох з плеяди місцевих і закарпатських українських художників – Народний художник Орест Дубай, Михайло Дубай – голова підготовчого комітету по заснуванню Музею української культури,

Є. Бісс, С. Гапак, А. Гай, Ю. Мушка, М. Диць, Ю. Кресила, В. Касія, Я. Бокшай, А. Ерделі, А. Коцка, А. Борецький, Ф. Манайло, І. Кулець, художні роботи яких збагатили фонди Музею української культури у Свиднику. Декотрі з наведених художників згадуються і в розділі про русинську меншину і наводиться, що їх роботи відображають життя і середовище карпатських русинів.

В зв'язку з Піддулянським українським народним ансамблем слід було згадати хоч би співачку Марію Мачошко, але і композиторів та диригентів Юрія Костюка, Володимира Любимова, який на лібрето Юрія Бачі скомпонував музику до опери «Князь Лаборець». Відомими в Словаччині є і цілий ряд славних співаків.

В підрозділі «Звичаї та традиції» у русинської та української меншини наводяться подібні або і ті самі обряди з нагоди Різдва (вмивання перед вечерею, солома і ланцюг під столом, на столі свічка, мед, часник, мачанка, сливчанка, пироги, бобальки...) та Великодня (паска, грудка, писанки...) чи весілля (одбирання, вінчання, чепіння, рядовий танець...), однакові характеристики одягу, своєрідна архітектура побудови дерев'яних церков... Важко було наводити щось відмінне, бо обидві визнані Словаччиною національні меншини живуть в тому самому регіоні, в тих самих селах, а іноді і в тих самих хатах.

Порівнюючи розділи про русинську і українську національну меншину можна сказати, що в обох розділах наводяться майже ті самі факти, хоч їх формулювання а особливо інтерпретації подекуди відрізняються. Чи було корисним, що ці факти були в окремих розділах? Єдина користь може полягає в тому, що був до диспозиції подвійний простір. Питанням з'являється, чи добре був використаний цей простір і чи допоміг читачам публікації краще зрозуміти, що собою представляють русинська і українська меншини?

Іван БАЧА.

Перепис населення 2021 року в запитаннях і відповідях

Чим поточний перепис населення відрізняється від попереднього?

Перепис мешканців, будинків і квартир у 2021 році в Словаччині базується на новій концепції. У Словаччині вперше в історії метод перепису зміниться, і замість традиційного перепису буде проведений повністю електронною формою, тобто повністю це буде безпаперовий, інтегрований перепис, який є комбінованим переписом з точки зору використання методів. Інтегрований перепис базується на поєднанні даних з адміністративних джерел даних та даних, отриманих від населення. Адміністративні джерела даних – це бази даних, якими керують міністерства чи інші органи державного управління (наприклад, Реєстр фізичних осіб, адміністратором якого є Міністерство внутрішніх справ Словачької Республіки). Комбінований перепис, як метод захисту даних, вважається у світі певним мостом у переході від традиційного перепису до повністю реєстрового перепису. Перепис населення, житлових будинків та квартир 2021 року – це сучасний, повністю електронний перепис населення. Він буде реалізований у два етапи – перепис будинків та квартир та перепис населення.

Що означає інтегрований перепис населення?

Це означає, що використовуються існуючі адміністративні ресурси та реєстри. Мешканці отримуватимуть лише запитання, щодо яких у цих реєстрах відсутні дані. Загалом мешканці повинні відповідати максимумом на 14 питань.

Коли і як підраховуються будинки та квартири?

Перепис будинків і квартир проводиться з 1 червня 2020 року по 12 лютого 2021 року і вперше в історії без участі населення, використовуючи існуючі реєстри, і виключно в електронній формі. Муніципалітети отримали дані з різних джерел, які доступні та підготовлені для них Статистичним управлінням Словачької Республіки. Муніципалітети редагують, перевіряють та виправляють ці дані. У них є вісім з половиною місяців, щоб зробити це до лютого 2021 року.

Коли населення буде залучене до перепису?

Перепис проводитиметься з 15 лютого 2021 року по 31 березня 2021 року, отже триватиме шість календарних тижнів.

Чи є перепис населення обов'язковим для населення?

Так, усі жителі Словачької Республіки зобов'язані підраховуватися, заповнивши переписний формуляр. Для цілей перепису населення розуміється кожна особа, яка має постійне, тимчасове або терпиме проживання в Словачькій Республіці. Мешканцем вважається також громадянин Європейського Союзу, який має звичайне місце проживання у Словачькій Республіці. Для неповнолітнього та резидента, який

не є компетентним виконувати юридичні дії, його/її законний представник зобов'язаний заповнити переписний формуляр.

Хто забезпечує підготовку, хід та проведення перепису?

Відповідно до Закону про перепис населення, житлових будинків та квартир в 2021 році, Статистичне управління Словачької Республіки відповідає за підготовку перепису та функціональність електронної системи, забезпечує діяльність, необхідну для збору, обробки та розповсюдження даних для перепису, координує діяльність інших органів державної влади, забезпечує пропагацію перепису та інформаційну кампанію, відповідає за зміст та функціональність переписних формулярів, керує та методично спрямовує діяльність контактних пунктів, контактних осіб та помічників перепису населення, включаючи обробку персональних даних, надає інформації та видає методичні вказівки, які публікують на своєму веб-сайті. Муніципалітети відіграють важливу роль у процесі перепису населення.

Джерело:

Úrad vlády Slovenskej republiky
Splnomocnenec vlády SR
pre národnostné menšiny.

День української мови

9 листопада 2020 року українці Румунії відзначили День української писемності та мови.

З цієї нагоди була проведена онлайн-конференція за участю Голови Союзу українців Румунії Миколи-Мирослава Петрецького, Євгена Чоля – Почесного консула України в Монреалі, представників Союзу українців Румунії з регіонів країни, де компактно проживає українська громада, представників депутатського корпусу та центральних органів влади Румунії, а також викладачів та студентів навчальних закладів, де вивчається українська мова.

Тимчасовий повірений у справах України в Румунії Паун Роговей наголосив на важливості збереження й розвитку української мови, ідентичності та цивілізаційного вибору українського народу як в Україні, так й у всіх кутках світу, де живуть українці.

«Як парость виноградної лози, Плекайте мову... Чистіша від сльози вона хай буде...», – зазначив керівник Посольства України в Румунії словами українського поета Максима Рильського.

Р

РУСИНИ-УКРАЇНЦІ СЛОВАЧЧИНИ У ДЗЕРКАЛІ СТАТИСТИКИ (3)

гусі, 14 мяхи. Даваме штирми едну прешпорску мерицу мале орехи або платиме вшецки весполек 8 угерске злати. Даваме 56 галві масла, або одменяме едну галу по 18 крайцарув. Зиму еме 30 панске овце, або одменяме едну по 54 крайцарув. К тому кажди рок 700 фунти панскей волни випрест, а витлкат мусіме»⁷.

Підданські обов'язки селян існували на всій території Угорщини, але найбільше обтяжували руські села в гірських районах Карпат, населення яких вело господарство на найменш родючих землях. Через таке складне становище русини тікали з панських маєтків, повставали проти панів та ставали опришкани.

У 1703 – 1711 роках багато русинів з нинішньої території Словаччини приєдналося до повстання проти Габсбургів, яке очолював Ференц Ракоці II (1676 – 1735). Він обіцяв звільнити селян від підданства й частково виконав свою обіцянку. Після поразки повстання почалося переслідування його прихильників, що призвело до зростання втеч до інших володінь, передусім до низинних областей Північної Угорщини, на так звані «Нижні землі» (на мадари).

У 1751 році руські селяни зі Східної Словаччини колонізували спустошене турками селище Керестур у Сербії, яке пізніше перейменували на Руський Керестур. Це село й до сьогодні зберігає руський характер і зі своїм понад п'ятитисячним населенням є центром національного,

релігійного й культурного життя русинів (руснаків) Воеводини. Звідти русини іммігрували й до інших сіл Воеводини: Коцура, Вербаса, Дюрдьова та ін. Після Другої світової війни їхнім культурним центром стало місто Новий Сад, де розташовані редакції руських газет, радіо, телебачення (русські програми радіо та телебачення транслюються щоденно), видавництва і майже всі руські організації, яких є кільканадцять.

На початку XVIII ст. в Шариській та Земплинській жупах населення зменшилося на цілу третину. Протягом цього століття руські села в Словаччині оновилися природним демографічним зростом, а також появою нових переселенців з регіонів України, насамперед з Галичини.

Перший державний перепис населення Угорщини був проведений у 1715 році, однак він включав у себе лише імена глав родин, які підлягають оподаткуванню. Подальший перепис 1767 – 1771 років містив дані про кількість селян, батраків та інформацію про їхнє майнове та правове розмежування. Цьому передусім сприяв Толерантний патент Йосифа II від 20 жовтня 1781 року, згідно з яким «з'єднані православні» (уніати) були зрівняні в правах з римо-католиками.

У той час на територію Східної Словаччини з Галичини прибула значна громада євреїв, які селились і в руських селищах, де займалися насамперед торгівлею, зокре-

ма продажем алкогольних напоїв.

Завдяки Толерантному патенту, у руських селах зміцнився соціальний стан греко-католицького духовенства, яке в 1646 році Ужгородською унією було формально зрівняно в правах з духовенством римо-католиків. У XVII – XVIII ст. майже в кожному селі було збудовано церкву, а при багатьох ще й церковні школи. Це сприяло культурному розвитку населення.

Великим прибічником і поширювачем освіти простого населення у XVIII ст. був мукачівський єпископ Михаїл Еммануїл Ольшавський (1700 – 1767), який народився в руському с. Ольшавиці (нині – округ Левоча). В Ужгороді він заснував богословську семінарію (1744) та педагогічний заклад для підготовки дяків, учителів і добився в уряді виділення стипендій для навчання шести семінаристів в Еґері. У 50-х роках XVIII ст. єпископ відвідав усі парафії своєї єпархії, зосередивши увагу на стані храму, парафіяльного будинку та інших церковних об'єктів; підрахував кількість церковних книг у церквах кожної парафії (зазначивши їх назви та місце походження) та внутрішнього обладнання кожної святині. Майже всі задокументовані книги були видані у Львові, Києві, Почаєві та інших містах України.

Імператриця Марія-Терезія (1717 – 1780) провела перший перепис населення Угорщини відповідно до мовного та національного прин-

ципу. На підставі даних з Офіційного лексикону селищ Угорщини з 1773 року (Lexikon universorum regni Hungariae locorum populososorum 1773), у

трьох жупах на території сьогоднішньої Східної Словаччини було 300 питомо руських сіл: у Шариській жупі – 137, Земплинській – 149, Спиській – 14. У Собраньському та Капушанському округах Ужанської жупи в 1773 році було зафіксовано чотири питомо руські села (Петрівці, Гусак, Карчава та Лекарівці). Крім цього, у Шариській жупі було 17 змішаних словацько-русських сіл (Біловеза, Боглярка, Бошка, Дячів, Ганигівці, Кокиня, Кожани, Курів, Ленартів, Люботин, Лютина, Мальців, Местиско, Округле, Радома, Ряшів та Сорочин). Учені, які досліджували Офіційний лексикон селищ Угорщини з 1773 року (Петров, Нідерле, Гнатюк, Гусек та ін.) припускають, що в ньому є помилки й неточності, спричинені комісарами. Наприклад, «Лексикон» зазначає за питомо словацьке село Новоселиця та Михайлів у Земплинській жупі, Руську Бистру, Нижні Чабини, Бережничку, Шандал, Нехваль-Полянку в Шариській жупі, Колачків у Спиській жупі, Гачаву в Абовській (Кошицькій) жупі та деякі інші. У 1806 році всі ці селища (у тому числі й змішані) були зазначені як руські.

Микола МУШИНКА,
Олександр МУШИНКА.

⁷ Takécs P., Udvari I. Príspevky k histórii zemplinských rusínskych a slovenských osídlení. – Nyiregyháza, 1992. – S. 63–66.

Без прикрас і пудри

Останнім часом чеська перекладна література дедалі більше уваги приділяє українським виданням, які знайомлять читача із складними історичними подіями України. У центрі ува-

ги опинилась також історична мемуаристика. І так чеський читач відкриває для себе Україну, але не так, як її трактувала чехословацька соціалістична або радянська історіографія.

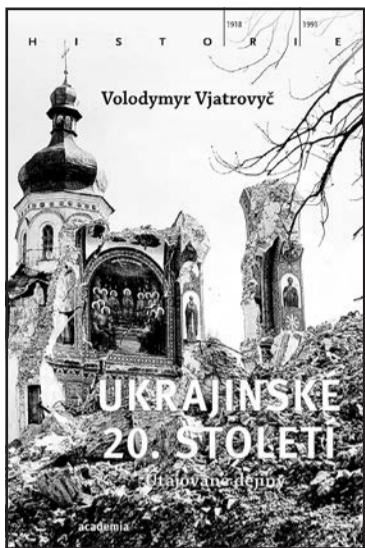
Нещодавно у празькому видавництві «Академія» появилася науково-популярне видання – **Volodymyr Vjatrovyč: «Ukrajinské 20. století. Utažované dějiny»** (Володимир В'ятрович: «Історія з грифом «Секретно». Українське ХХ століття») у перекладі Ріти Кіндлерової.

Кілька слів про автора цього близько 700-сторінкового видання.

Володимир В'ятрович (на фото) – український науковець-історик, публіцист, дослідник історії визвольного руху, народний депутат Верховної Ради України 9-го скликання. З 25 березня 2014 р. по 18 вересня 2019 року був головою Українського інституту національної пам'яті. З його наукових праць можна назвати монографії: «Рейди УПА теренами Чехословаччини» (2001), «Ставлення ООН до євреїв: формування позицій на тлі катастрофи» (2006), «Друга польсько-українська війна. 1942-1947» (2012).

«Історія з грифом «Секретно» – так назвав В. В'ятрович серію книг, в яку увійшло і видання «Історія з грифом «Секретно». Українське ХХ століття». Аби завершити це видання, автор працював над ним чотири роки, досліджуючи факти в архівах, що зберігалися у сховищах КГБ.

У передмові до чеського видання Володимир В'ятрович наводить певні аналогії в історії чехів і українців, але водночас пише, що у твердженнях деяких чеських політиків є засудження діяльності Української повстанської армії. Це свідчить про те, що чеські політики є постійно ще під впливом російської пропаганди. Це ще раз підтверджує, що історія України для більшості чехів залишається майже незнайомою. Не інакше (якщо не гірша) ситуація у Словаччині з пізнанням і розумінням української історії. Словаки ще постійно дивляться на події в Україні московськими очима. Саме розсекречення архівів КГБ внесло нове світло на невідомі сторінки минулого, більше того, пока-

зало, яким способом були вони перекручені. Книга, напевно, зацікавить чеського читача, оскільки відкриває для нього здебільш засекречені сторінки української історії ХХ століття. Частина видання торкається й історії Чехословаччини («Rok us o export revoluce. Činnost UPA na území Československa», «Ukrajinské ohlasy pražského jara», «Praha 1968: pohled z okupantských tanků», «Samizdat na mušce KGB», «Operace Blok. Dějství první»).

Історик Володимир В'ятрович пише про минуле України між 1918 і 1991 роками. У своїх нарисах, а їх більше п'ятдесят, приносить перипетії простих людей, чільних представників українського національного підпілля, політичних в'язнів і їхній сімей. Приносить до читача й вигадані КГБ звинувачення проти найвиразніших українських письменників «Розстріляного відродження».

Так, чеський читач вже має можливість зустрітися з минулим України. Архівні документи створюють картину українського ХХ століття. На сторінках книги розігрується, так би мовити, шахова партія між тими, які боролися за вільну Україну, і тими, які захищали нікчемну практику радянського режиму. Але переможець тільки один: український народ.

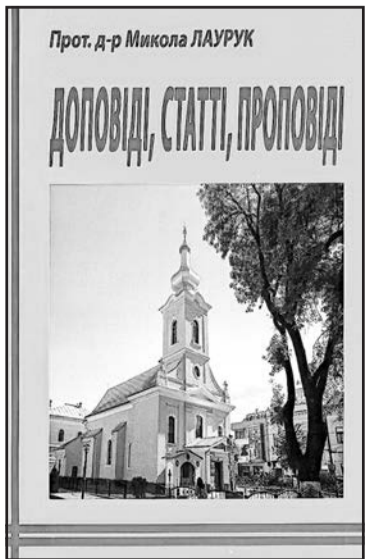
(ІЯ)

Дві українські книжки з Румунії

Союз українців Румунії на днях видав книжку доповідей, статей і проповідей о. прот. д-ра Миколи Лаурука з нагоди 40-річчя його духовної діяльності. Назва книжки: «Доповіді, статті, проповіді» (Видавництво «RCR EDITORIAL», Бухарест, 2020, 124 стор.).

О. Микола Лаурук народився 24 жовтня 1953 р. в українському марамороському селі Верхня Рона. Вищу теологічну освіту здобув у Богословському університеті м. Сібіу (1975 – 1979), 1999 року захистив докторську дисертацію на Православному богословському факультеті Пряшівського університету.

Був парохом Української православної церкви Сошествія Святого Духа с. Русь-Поляни (1980 – 1990), а з 1999 року – він парох Сігетської української православної церкви Воздвиження Чесного Хреста. З того ж року він радник Українського православного

Сторінки минулого (19)

БАЄРІВ – ВАЈЕРОВ (окр. Пряшів)

В 19 і в першій половині 20 століття жителі більшості сіл (сьогодні вже словацьких) поблизу Пряшева своє релігійне життя поєднували з греко-католицькою церквою, яка на той час була носієм руськості. В словацькому селі Абранівці під Сланськими горами (за даними перепису 2011 р. з 619 жителів 422 римо-католики, 145 греко-католиків, 17 євангеліків, а за національним складом більшість словаків – 581) в сім'ї українського біженця з Галичини після програної українцями війни з поляками 1918 – 1919 років народився майбутній владика Іван Гірка (16.11.1923 – 10.4.2014), якого вважають останнім руським єпископом на Пряшівському греко-католицькому престолі, хоч саме він став першим, хто взяв курс на словакізацію обряду та українсько-руського населення. Додаймо, що він навчався в Пряшіві в руській гімназії і богословській семінарії. Навпаки, даліше словацьке село Руські Пекляни, що нині є місцевою частиною села Любовець, відомі тим, що тут народився один з найбільших церковних авторитетів всіх часів, великий захисник духовних і національних прав русинів-українців, Пряшівський єпископ благословенний Павло Петро Гойдич (17.7.1888 – 17.7.1960). Назва говорить, що тут колись жили руські люди. Подібно, як і в Руській Новій Весі біля Пряшева.

Акцентуємо це тому, що ще в 1806 р. проповіді в греко-католицьких парафіях на території нинішньої Словаччини були руські і лише 1,6% – словацько-руські (8944 віруючих).

Греко-католицьким було і село Баєрів. Сьогодні село налічує всього 4 греко-католиків із загальної кількості 448 жителів села (дані перепису населення 2011 року). Більшість з них – римо-католики (427). Зі зміною релігії з греко-католицької на римо-католицьку настала втрата колишньої самоідентифікації віруючих.

Баєрів знаходиться в долині річки Свинки. Найстарша згадка пов'язана з 1322 роком. В письмових згадках село фігурує переважно у формі *Vauog*. Як вже згадано, Баєрів належав до тих сіл, де первісно існувала греко-католицька парафія. Так, наприклад, Шематизм Кошицької римо-католицької дієцезії (епархії) 1820 року зазначає 91 латинську парафію на місці первісних греко-католицьких (до Ужгородської унії 1646 р. – православних). Виникнення латинської парафії в Баєрові пов'язують з 1798 роком. Згадаймо декотрі села, де в той час замість греко-католицьких виникали латинські парафії – Русків (Regete-Ruszka), Злата Ідка (Arany-Idka), Гертник (Hernek), Ленартів (Lenártó), Мокролуг (Sárpatak), Липани (Héthárs), Капушани (Kapi), Липовці (Lipócz), Вехец (Vehécz), Строків (Sztrópko), Терня (Ternye), Фричівці (Frits), Липовці (Lipócz), Снина (Szinna) і т. п.

Шематизм Пряшівської греко-католицької епархії серед місцевих священнослужителів зазначає Йосифа Зорвана (Карпати). Тепер Баєрів за юрисдикцією належить до парафії Кленів. Йосиф Зорван на сторінках пряшівської газети «Русское слово» (рік видання VIII, ч. 31 (337) 24 вересня 1931 р. опублікував полемічну

статтю під назвою «Prečo niet slovenského gr. kat. biskupstva. – Lebo niet gr. kat. Slovákov». (Див. також передрук в газеті «Нове життя» (№ 15-16/2007, с. 5).

Йосиф Зорван (нар. 17.3.1882 р., Топатак-Колпахи – пом. 17.2.1962 р., Попрад) був приходським священником на той час ще русько-українського села Городиська (1909-1918) (тепер місцева частина села Терня), Кленові – філіалу Баєрів (1918 – 1950), Миклушівця (1930), а в 1950 – 1962 рр. – без пасторації.

В 1908 р. став професором Пряшівської греко-католицької півцеучительської препарандії, де навчав природознавчі предмети і фізкультуру. 28 вересня 1909 р. став ординаром з «певними обов'язками» в Якуб'янах Старолюбовнянського округу, але в списку священників села він не зазначений.

Михайло Ричалка у нарисі про життя і діяльність Йосифа Зорвана зазначає, що в Кленові (Баєрові) він, крім духовних обов'язків, розгортав багату культурно-освітню діяльність, особливо в драматичному гуртку.

До Й. Зорвана священниками в парафії Кленові – Баєрові, між іншим, були (1750 – 1792) Михайло Кубек, (1796 – 1825) Йосиф Ярембинський, (1825 – 1869) Михайло Уйгелі, (1869 – 1895) Андрій Адзима, (1895 – 1900) Андрій Чабиняк, (1901 – 1909) Микола Петрик.

-мі-

Докторантський концерт української піаністки

23 жовтня 2020 р. через епідеміологічні обмеження у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19 у порожньому залі концертної Дворани Високої музичної школи в Братиславі (VŠMU) відбувся звукозапис докторантського концерту Оксани Звінек-Грицак (на фото).

Одночасно у концерті виступали Клавдія Вернер – сопрано і Петер Мікулаш – бас. Програма – Роберт Шуман.

Оксана Грицак народилася 14 вересня 1966 р. в Братиславі в українській сім'ї. Її батьки – мати Олена і батько Василь Грицак – дали всі можливості для розвитку її особистості і таланту. Студіювала в Братиславській консерваторії у проф. Іди Черницької, а в 1986 – 1991 рр. – в Московській консерваторії ім. Чайковського у проф. Євгенія Могилевського і Лариси Дедової.

Працювала педагогом в Церковній консерваторії і Високій музичній школі як корепетитор оперної студії в Братиславі. Зі своїми студентами брала участь у багатьох міжнародних конкурсах.

В 1997 – 2015 рр. працювала в Хорватії (вийшла заміж за українця з Боснії) професором гри на фортепіано на острові Крк, згодом в мистецькій школі в Реці.

В 2015 р. повернулася з сім'єю в Братиславу і працює в консерваторії і Високій музичній школі. Гостює в Словацькій філармонії.

Ім'я Оксани Грицак пов'язане також з мистецькою діяльністю Музично-драматичного ансамблю ім. Т. Шевченка.

-ог-

Зузана Осавчук

31.10.2020 р. в пражській лікарні померла педагог, художниця доц. д-р Зузана Осавчук, канд. наук.

Зузана Осавчук народилася 18.9.1934 р. в Пінковцях Собранецького округу як шоста дитина в сім'ї Дмитра і Альжбети Гапак. Закінчила російську гімназію в Гумennomу (1953), Високу педагогічну школу в Пряшеві (1955) та Братиславі (1961). Працювала художнім редактором журналу «Дружно вперед» (1955 – 58), відділу української літератури СПВ (1958 – 60), учительвала в

Пражській педагогічній школі (1960 – 73) та на кафедрі образотворчого мистецтва педагогічного факультету УПІШ (1973 – 91). Д-р (1975), канд. наук (1981), доц. (1983). Для студентів підготувала ряд навчальних текстів і скрипт з питань образотворчого мистецтва.

В її малярській творчості домінує пейзаж рідного краю з використанням пастелі та олії, народна архітектура та натюрморти. Створила портрети та бюсти. Брала участь у понад 20-ти колективних і 13 персональних виставках в Словаччині і за її межами.

Видала каталог своїх робіт та монографію з репродукціями картин «Stefan Harák» (Пряшів, 2013) про життя і діяльність свого брата, академічного художника Словаччини, проф. Степана Гапак. Він захоплювався її до праці і був для неї великим зразком.

Її картини зберігаються в музеях і галереях в Требішові, Михалівцях, Меджилабірцях, Пряшеві, в СНМ – Музеї української культури у Свиднику та в приватних збірках.

Вічна їй пам'ять!

-мі-

Похорон відбувся 4.11.2020 р. Поховано її на цвинтарі в місцевій частині Мірковець Нерешах. В Нерешах знаходилась колонія переселенців з України. Тут і досі збереглися українські написи.

Іван Шафранко

1.1.2020 р. в Пряшеві помер педагог, академічний художник Іван Шафранко.

Іван Шафранко народився 26.5.1931 р. в с. Тур'я Пасіка теперішнього Перечинського району Закарпатської області України.

Після закінчення російської гімназії в Гумennomу (1951) навчався у Вищій школі образотворчого мистецтва у Братиславі, у відділі живопису у проф. Ладіслава Чеміцького, Яна Желібського та Дезидерія Миллого (1951 – 1954). Згодом він закінчив навчання в Академії образотворчого мистецтва в Празі під керівництвом проф. Мінаржа (1957).

Після закінчення академії його кроки були спрямовані на схід Словаччини – в Кошиці, де в 1957 р. заснував ательє під керівництвом проф. Михайла Бринського.

Згодом працює на кафедрі образотворчого мистецтва Пряшівського педагогічного факультету УПІШ (з 1960 р.). Доцентом став у 1976 році.

Іван Шафранко виставлявся у кількох галереях у Словаччині та за кордоном, а також брав участь у десятках колективних виставок, виставах під відкритим небом та салонах.

Як він займався живописом, згадував журналістам: «Мій батько був учителем, і він теж трохи малював. Однак я зіткнувся з мистецтвом насамперед завдяки тому, що до нашого села приїжджав видатний ужгородський художник Йосиф Бокшай, і я замало носив йому для малювання те, що він попросив. Так само я особисто знав Адальберта Ерделі. Тому, коли я поїхав на навчання в Братиславу на вступні іспити, і коли запитали мене, кого я знаю із художників, то у мене не було проблем».

Візитною картою художника були в основному його абстрактні картини. Він був одним із перших абстракціоністів у Словаччині. Однак його мистецький діапазон був набагато ширший, він завжди шукав нових форм художнього відтворення.

Він присвятив себе камерному живопису, кераміці, gobеленам, графіці та монументально-декоративним роботам. Він любив створювати фігурні картини та натюрморти.

Вічна йому пам'ять!

-мі-

Митр. прот. Іван Лаката

3.11.2020 р. в Бардієві упокоївся в Бозі о. митр. прот. Іван Лаката, настоятель православного приходу в Бардієві, бардієвський архідекан.

Іван Лаката народився 20.10.1937 р. у Ваґринці Свидницького округу. Православний богословський факультет в Пряшеві закінчив у 1960 році. Після одруження 28.1.1962 р. прийняв посвячення у сан священника з рук високопреосвященного Пряшівського архієпископа Дорофея.

1 березня 1962 р. став священником на Стропківщині, спочатку у Вишній Вільшаві, а після військової служби – у Вишківцях (1964 – 1968). У період наростання міжцерковного конфлікту від православних відібрали храм. Богослужби мусив служити на цвинтарі, а також у Велькропі на Стропківщині.

1 жовтня 1969 р. його було призначено на вільне місце священника православного приходу в Бардієві, де він служив до самої смерті – понад 51 рік. В Бардієві за активної допомоги віруючих йому вдалось побудувати два храми під одною стріхою – храм св. преподобного Серафима Саровського, а внизу – храм св. рівноапостольних Кирила і Мефодія.

З ініціативи о. Лакати в недалеких Бардієвських Купелях розпочались підготовчі роботи по будівництву нового православного храму – св. Пантелеймона, наріжний камінь якого в 2016 році освятив митрополит Ростислав.

Своєю духовно-пастирською місією і своїм патріотизмом та любов'ю до рідного народу, з якого він вийшов, о. Іван став прикладом для багатьох священнослужителів і віруючих Православної церкви Чеських земель і Словаччини.

Вічна йому пам'ять!

-мі-

Адальберт Борецький

14 листопада 2020 року минуло 110 років з дня народження художника

вози. В краєвидах його цікавлять особливі стани природи, тема зими. Його романтизм очевидний у сценах танців, зустрічі закоханих, у графічних роботах із фігурами у складних ракурсах. Усе це добре вписується у бачення світу художника: «Живопис – дзеркало всього найпрекраснішого, що пропонує нам Всесвіт».

Адальберт Борецький народився 14 листопада 1910 року в селі Убля на Снинащині в сім'ї вчителя. 1925 року сім'я переїжджає в Ужгород. Адальберт вчиться в гімназії, а з 1927 року – в учительській семінарії.

Того ж року він знайомиться з Коцюком, Контратовичем, Шолтесом і починає займатися у Публічній школі малювання, заснованій Ерделі й Бокшаєм. Закінчивши семінарію, Борецький із 1931 до 1934 року працює вчителем у селі Велика Копаня. Він багато малює і 1933 року ра-

зом із Коцюком влаштовує першу виставку. У 1936 році має намір вступити у вищий навчальний заклад, однак професор Празької академії відмовляє молодого художника, застерігаючи, що школа може знівелювати його оригінальний талант. Ерделі також називає Борецького одним із найталановитіших митців краю. З 1938 по 1945 знову вчителює в селах, вивчає побут і працю селян, багато малює.

Борецький повертається в Ужгород. Активно працює, викладає в художньому училищі, бере участь у всіх виставках. 1947 року створює знамените велике полотно «Вивезення лісу».

У 1964 році покидає Закарпаття і їде на постійне місце проживання в Кошицях.

Помер Адальберт Борецький 12 червня 1990 року.

BROVDI ART.

Календар

1.12.1845 р. – народився в Шариському Чорному Бардієвського округу один з перших професорів південчеської препарандії в Пряшеві, церковний діяч Микола Петричко (175). Помер в 1906 р.

3.12.1885 р. – помер публіцист, освітній діяч закарпатських українців Іван Раковський (135). Був священником у Вишній Рибниці нинішнього Собранецького округу (1839–1844). Потім став проректором Ужгородської вчительської семінарії. Редагував «Церковну газету» та «Церковний вѣстникъ для русиновъ Австрійської держави». Народився 5.3.1815 р.

4.12.1910 р. – народився словацький поет Ян Костра (110). Помер 5.11.1975 р.

4.12.1925 р. – помер український поет і громадський діяч Василь Еллан-Блакитний (95). Народився 12.1.1894 р.

7.12.1870 р. – помер український композитор, громадський діяч, автор гімну України «Ще не вмерла Україна» Михайло Вербицький (150). Перше виконання твору «Ще не вмерла Україна» як Гімну відбулося 10 березня 1865 року у Перемишлі як завершальний номер концерту, присвяченому Тарасові Шевченку. Народився 4.3.1815 р.

7.12.1900 р. – народилася український майстер народного декоративного живопису, народний художник Катерина Білокур (120). Померла 10.6.1961 р.

8.12.1890 р. – народився чеський письменник Карел Новий (125). Помер 28.11.1960 р.

10.12.1980 р. – помер педагог, культурно-освітній діяч, довгорічний учитель у Шамброні Старолюбнянського округу Федір Рожек (40). Народився 8.3.1900 р.

10.12.1930 р. – народився в Орябині Старолюбнянського округу художник Микола Барновський (90).

11.12.1810 р. – народився французький письменник-романтик Альфред де Мюссе (210). Помер 2.5.1857 р.

11.12.1885 р. – народився чеський історик літератури та культури закарпатських українців Антонін Гартл (135). З власних перекладів уклав першу антологію закарпато-української літератури чеською мовою «Pozdravení Rusinů: Výbor z literatury podkarpatoruské 1920–1935» (1936), куди увійшли твори Марка Бараболі, А. Бобульського, А. Воро-

на, В. Гренджі-Донського, А. Карабелеша, Ф. Потушняка, Зореслава та ін. Помер 19.2.1944 р.

12.12.1910 р. – народився у Висланці Старолюбнянського округу професор Греко-католицької руської гімназії та учительської семінарії, церковний діяч Андрій Зима (110).

12.12.1945 р. – народилася в Сечівцях Требішівського округу культурно-освітній працівниця, читець-декламатор Ольга Балла (75).

14.12.1840 р. – народився український театральний і культурний діяч Михайло Старицький (180). Продавши свій маєток, забезпечує фінансування професійної трупи з власних коштів, починає мандрівне життя режисера. Пише для театру відомі нам п'єси «Не судилось», «За двома зайцями», «Богдан Хмельницький», «Розбите серце», «Талан» та ін. Помер 27.4.1904 р.

20.12.1890 р. – народився чеський фізик і математик, лауреат Нобелівської премії Ярослав Гейровський (130). Помер 27.3.1967 р.

21.12.1375 р. – помер видатний італійський письменник Джованні Боккаччо (645). Народився 1313 р.

21.12.1850 р. – народився чеський композитор Зденек Фібих (170). Помер 15.10.1900 р.

21.12.1930 р. – помер дослідник історії та етнографії українців Закарпаття Степан Томашівський (90). З його доробку цінною є його «Етнографічна карта Угорської Русі» (1910), де вперше науково представлено складні етнографічні відносини Закарпаття. Народився 9.1.1875 р.

21.12.1930 р. – народився в Сукові Меджилабірського округу історик, педагог, громадський діяч Іван Байцур (90). Помер 13.12.1986 р.

22.12.1875 р. – помер церковний діяч, єпископ Пряшівської єпархії Йосиф Гаганець (145). Народився 10.4.1793 р. у Вишньому Тваріжці Бардієвського округу.

22.12.1950 р. – помер довгорічний учитель в Збудській Білій, музикант, режисер Олексій Сухий (70). Народився 25.3.1904 р. в Гостовицях Снинського округу.

25.12.1895 р. – народився український композитор, хорівий диригент і педагог Григорій Верьовка (125). Помер 21.10.1964 р.

25.12.1900 р. – помер у Свиднику поет, культурно-освітній діяч Олександр Павлович (120). Народився 19.9.1819 р. в Шариському Чорному Бардієвського округу.

27.12.1945 р. – помер прозаїк і поет Марко Бараболя (75). Народився 30.4.1910 р.

28.12.1885 р. – народився в Корунковій Стропківського округу церковний та культурно-освітній діяч, перекладач, Оломоуцько-Брненський православний єпископ (Климентій) Микола Келлій (135). Помер 4.7.1961 р.

28.12.1925 р. – помер видатний російський поет Сергій Єсенін (95). Народився 3.10.1895 р.

29.12.1985 р. – помер педагог, церковний діяч Петро Кернашевич (35). Народився 13.11.1914 р. в Чертіжному Меджилабірського округу.

29.12.1980 р. – помер мовознавець, дослідник українських говірок Пряшівщини, співавтор Українсько-чеського словника Андрій Куримський (40). Народився 7.9.1933 р. у Варадці Бардієвського округу.

31.12.1915 р. – народився студент медицини, один з перших жертв нацистського терору проти чеських студентів Ян Оплетал (105). Помер 11.11.1939 р.

31.12.1930 р. – засновано в Празі Українське педагогічне товариство (90). Припинило свою діяльність на початку Другої світової війни.

ПОДЯКА

Дякую всім, хто привітав мене з моїм життєвим ювілеєм – 90-річчям.
Проф. Михайло Роман.

Гумор

Петре, чом єсь ся дотепер не оженив?

- Дай покій, яку фрайрку дому приведу, нияка ся моїй мамі не любить.

- Та приведи таку, як мама.
- Уж єм то зробив, але няньо-ві ся не любила.

* * *

Параска телефонує Васильові:
- Василю, можеш телефонувати?

- Можу!
- Так ня слухай....

* * *

Я єм типичний русначисько, - гварить Василь. - Найшов єм на дорозі 100 євр а з радости єм пропив 200.

Вибрав П. Беґені.

NOVE ŽYTĀ

KULT
MINOR

zahraničia prijima: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 70. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlač. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahrancna.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР.
Рік видання 70. Головний редактор Мiroslav Iljuk. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.

Видає Союз русинів-українців СР.

Рік видання 70. Головний редактор Мiroslav Iljuk. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.